

مطبعه و اداره خانه اختر

در راسته بابعالی است نمرة ۲۵
در کارهای متعلق بداره به آقا محمد ظاهر
رجوع میشود.

اسامی وکلای کرام در ممالک دور و نزدیک
گاهی در صفحه آخرین نکاشته خواهد شد.
روز چهارشنبه ۸ ذی القعدة سنه ۱۲۹۷
۱ تشرین اول رومی و ۱۳ ماه سبتمبر ۱۸۸۰

تعرفه بدلات سالیانه

دارالسعادة اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیگر ممالک محروسه عثمانیه ۷۵ فروش صاغ
ممالک محروسه ایران ۲۵ قران
ممالک هندوستان و بنادر ۱۵ روپی تفره
ممالک روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالک اروپ و عربستان ۲۵ فرانک
یک نسخه ۶۰ پاره است
اجرت پوست همه جابجاءه اداره است.

این نامه از هرگونه وقایع و اخبار و از سیاسیات و پولیتیک و علم و ادب و دیگر منافع عامه سخن می گوید.
و نوشتیجات سودمند را بامتنان می پذیرد.
در نوشتن کاغذهایی که از خارج میرسد اداره آزاد است.
کاغذی را که نوشته نمی شود
صاحبش نباید استرداد بکند.
کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهد شد.

تکرامها

از رؤم (پای تحت دولت ایتالی) ۵ ذی قعدة
ترخان یک افسدی سفیر دولت عثمانی مقیم رؤم
امروز بجانب اسلامبول عزیمت نمود.

اعلا حضرت پادشاه یونان که بطور مسافرت
در رؤم است از (مسیو کایرولی) رئیس وزرای
ایتالی بازدید کرده است.

از راکوزه ۶ ذی قعدة
پاشا رادر (بودغور بیچه) انتظار کشیده میشود.
بطور موثق میگویند پاشای مشارالیه رادستور العمل
داده شده است که با حکومت قره طاغ مذاکره نموده
در صورت امکان مسئله را انجام بدهد.

از باریس ایضا
دولتهای المان و فرانسه
و اوستریا تکلیف آخری دولت انگلیس را
که درباره شرق نموده بود پذیرفته اند.

(کونت موبی) از جانب دولت فرانسه
بسفارت اتن (پای تحت یونان) معین گردیده است.

از اتن ایضا
اعلا حضرت پادشاه
یونان به همراهی علیا حضرت زن خود شان روز
پنجشنبه آینده با تن وارد خواهند شد.

اهالی یونان در نهایت اشتیاق منتظر ورود
اعلا حضرت پادشاه مشارالیه هستند در اتن
(و پیره) و (جزیره کورفوز) برای استقبال
و وثلیک تدارکات فوق العاده دیده میشود. نقشه

استقبال و وثلیک و شهر آیین از جانب هیئت وزرای یونان
ترتیب کرده شده است. عموم اهالی یونانستان
اعتقاد میکنند که از این سیاحت اعلا حضرت
پادشاه مشایخ الیه نتایج سودمند برای یونانستان
حاصل خواهد شد.

داخلیه

جناب دولتمآب علی پاشا والی ادرنه که از چندی
باینطرف در اسلامبول بودند روز سه شنبه گذشته
بمحل ماموریت خودشان عزیمت نموده اند.

جناب (مسیو ادموند شیرر) از اعضای
مجلس اعیان فرانسه و منشی اخبار نامه (تان)
که از اخبار نامهای مشهور پاریس است روز
پنجشنبه گذشته بعزم سیاحت وارد اسلامبول
شده است.

(بارون کوچک) مستشار سفارت اوستریا
که چندی پیش از این مازونا بجانب مملکت خود
عزیمت نموده بود مراجعت و روز یکشنبه
گذشته بدرسعادت وارد گردیده است.

اخبار نامه امینو یسند. جناب (مسیو کوشن)
سفیر دولت انگلیس در این نزدیکها بلند عزیمت
خواهند نمود. بطور موثق میگویند سفیر

مشارالیه بوزارت مالیه دولت مشارالیه معین
خواهد شد.

مهمانی شب دوشنبه را که حضرت مستطاب
حسام السلطنه و جناب معین الملک و شش نفر
امیرزادگان عظام و اعضای سفارت کبری درمابین
همایون مدعو بودند در نسخه هماروز نوشته
بودیم.

اطلاع حاصل نمودیم که انشب بنهایت خوشی
و احترام و محبت مجلس با آخر رسیده در پایان مجلس
از جانب اعلا حضرت شوکتاب ملوکانه در حق
حضرت مستطاب والا و امیرزادگان فخام
بفصیل ذیل نشانه التفات شده.

حضرت مستطاب و الاحسام السلطنه نشان
مرصع عثمانی.

سرکار والا سلیمان میرزا نشان مجیدی از درجه
اول باجایل مخصوص آن.

نواب والا ابوالنصر میرزا نشان عثمانی از درجه دوم.
نواب محمد میرزا نشان مجیدی از درجه دوم.

و نیز اطلاع حاصل نمودیم که پس از صرف طعام
حضرات شاهزاده کان عظام بامر و اراده اعلا
حضرت پادشاهی بدآن مجلس همایون احضار فرموده
شده از درسهای حضرات معظم الیه که بفرانسوی
ترکی و غیره داشته اند پاره سئوالات عمده
و مشکل بمعرض امتحان آورده شده هر یک
از حضرات معظم الیه در مقابل سئوالات بیانات
خوب و جوابهای چابک و مرغوب داده حضرات مجلس

از استعداد و کسب معلومات شاهزادگان عظام که با آن صغرسن در مدت قلیل تحصیل فرموده اند همه آفرین گفته ثناخوان شده اند .

فردای آروز که دوشنبه بود طرف عصر حضرت مستطاب والا بهراهی جناب جلالتماب معین الملک بموجب دعوت مخصوص اعلحضرت پادشاهی دو باره بمابین همایون عنیمت و از حضور باهرالنور اعلحضرت همایونی شرفیابی حاصل فرموده بقدر سه چهار ساعت در حضرت همایون بصرف چایی و صحبت مشغول بوده اند .

حضرت مستطاب والا در هر يك از این دو قمره مهمانی مظهر التفاتهای فوق العاده اعلحضرت اقدس پادشاهی شده اند .

بقیه از نوبت آخری بابعالی که بسفرای دولتهای

شش گانه فرستاده شده است

تمه از شماره ۳۶

تفصیل اصلاحات جاهایی که ملت ارامنه

ساکن هستند

دولت علیه بموجب احکام ماده شصت و یکم عهدنامه برلین تعهد نموده بود در جاهایی که ارامنه ساکن هستند باقتضای احتیاجات محلی بدون تاخیر اصلاحات را اجرا نموده در مقابل قبایل اکراد و چراگسه رفاه و امنیت ارامنه را تامین و از تدابیری که در این باب بکار خواهد برد دولتهارا در هنگام اجرای آن آگاهی داده تدابیر مذکور را بنظارت دولتهای اروپا اجرا نماید . اگرچه دولت علیه پس از مصالحه بیجایی که ارمینیا ساکن هستند مأمورین تفتیش فرستاده و در باب امور ضابطه بعضی از آنجاها فوراً با اجرای پاره تدابیر اصلاحی پرداخته بود ولی بملاحظه اینکه هنوز اصلاحات لازم را تمام ننموده بود از آنجهت حکومت سنیّه نتوانست در این باب تبلیغات لازم را تمام بدولتهای بزرگ اظهار نماید . اکنون دولت علیه تحقیقات خود را در این خصوص بواسطه سعادت بکر پاشا و سایر مأمورین تکمیل نموده در باب اصلاحات با اجرای مواد ذیل قرارداد است .

نخست . برای تأمین آسایش و امنیت اهالی

در ولایتهای ارض روم و وان و تلیس و دیار بکر

وضع محکمه ها بیش از پیش اصلاح و منظم خواهد شد . و برای راه انداختن و نظارت نمودن باین اصلاحات یکی از مشیران (وزرا) مأمور خواهد گردید .

دوم . دولت علیه پس از حصول تأمینات از دولتهای بزرگ در ظرف مدت سه ماه در ولایتهای مذکور بقدر کافی عساکر (جاندار) و پولیس استخدام خواهد نمود که مقتدر بر نگاهداری آسایش و امنیت آنجاها باشد .

سوم . سرتیپهای عساکر مذکور از جانب وزارت جلیله جنگ منتخب و معین خواهد شد . ولی سایر صاحب منصبان جزو موافق نظام و قاتون از جانب مجالس عسکری منتخب شده بموجب آنها و اشاره والیهای مملکت مأموریشان از جانب وزارت جنگ تصدیق شده والیهام بالطبع رخصت خواهند داشت که قوت پولیس را در مواقعی که خودشان میخواهند قسمت نمایند . و نیز کسانی که از سرتیپها و سایر صاحب منصبان که عاجز از اداره و ایفای مأموریت خود باشند در صورتیکه والیهما اقتضای عزل آنگونه صاحب منصبان بی کفایت را بمقام وزارت جنگ نوشته اطلاع بدهند وزارت مشارالیه آنان را عزل و صاحب منصبان بادرایت بجای آنها مأمور خواهد نمود .

چهارم . در باب تشکیلات نواحی چنانکه در مذکره مورخ ۵ ماه تموز سال ۱۸۸۰ میلادی نوشته و نشان داده شده است وضع تشکیلات مذکور را بطوریکه موافق منافع دوات باشد در ظرف چهار ماه تکمیل خواهد شد .

پنجم . در ولایات مذکور باستثنای حاصلات کربک و تلکراف و پوست از سایر مالیات باقی مانده پیش از همه چیز پاره مخارج عمده و مواجب مأمورین که میران حقیقی دخل و خرج ولایات است داده شده از مابقی آن نیز درصدی ده برای راه انداختن کارهای نافع و تزوید معارف و سایر احتیاجات ولایات مذکور برداشته شده تمه بوزارت جلیله مالیه فرستاده خواهد شد . در ثانی آنچه از مخارج امور نافع و معارف و احتیاجات محلی هم زیاد بماند متعلق بوزارت مالیه است باسلامبول باید فرستاده شود .

ششم . تعیین و انتخاب مأمورین عدلیه

برای ولایات مذکور موافق نظام و قانون مخصوص آن خواهد بود . تعیین و انتخاب مأمورین ملکی منوط بانها و اشاره والیهما و وابسته بتصدیق دوائری که متعلق بآنها هستند بوده از آنرو اراده سنیّه در باب اجرای مأموریت آنان صادر خواهد شد . ولی باستثنای متصرفها و دفتردارها و مکتوبچها و الیهارخصت دارند که سایر مأمورین را در صورتیکه موافق نظام و قانون باشد عزل و نصب نمایند . در پاره مأموریتی که در خدمات ولایات مذکور استخدام میشوند لیاقت و استحقاق و استقامت آنان را رعایت شده بموجب احکام ماده شصت و یکم عهدنامه برلین و چنانکه در قوانین و نظامات حاضر دولت علیه تصریحاً بیان شده است هر صنف از تبعه دولت علیه که دارای اوصاف مذکور باشد در خدمات دولت استخدام خواهد گردید .

هفتم . در محکمه های نظامی احکام مجله (یعنی قانون شریعت) و قوانین موضوعه را رعایت خواهد شد .

نظامنامه ولایات روم ایلی

بموجب احکام ماده بیست و سوم عهدنامه برلین بابعالی در عهده گرفته بود که سایر ایالات روم ایلی را که در عهدنامه برلین برای آنها تشکیلات مخصوص معین نشده باقتضای احتیاجات محلی نظامات و قوانین تازه ترتیب داده و در هر ایالت برای مذاکره فروعات این نظامنامه تازه کومیسسیونهای تشکیل بدهد که اکثر اعضای آن کومیسسیونها از خود اهالی آنجاها بوده نتیجه مذاکرات کومیسسیونهای مذکور و لایحه تشکیلات آنها بنظر دقت بابعالی عرض شده بابعالی نیز پیش از آنکه قرارداد کومیسسیونها را بموقع اجرا آورده فرامین لازم را در این باب اصدار نماید مراتب را بکومیسسیون مختلط اروپا که برای تحقیق نظامات روم ایلی شرقی تشکیل یافته است اطلاع داده بکومیسسیون مذکور در باب اجرای قرارداد مذکور و استشاره نماید . بجهت اینکه همین وظیفه از قوه بفعل آورده شود مطلب با کومیسسیون اروپا مذاکره و استشاره شده بود . لایحه قرارداد مذکور دارای خیلی مواد و احکام زیاد بود ولی مقصود اصلی این بود که ایالات مذکور از مملکت دولت جدا نشده بتمامیت ملکیت دولت علیه را ضامن

و امتیازاتی را که کافل رفاه و آسایش صنوف تبعه بوده باشد مؤید بود . چون همه حقوق و منافع دولت علیه را واجب است که باین مقصد عمده مناسبت داده شود لهذا مواد مندرجه لایحه مذکوره را بدین اظهارات موافقت داده پس از صدور اراده سنیة اعلا حضرت پادشاهی احکام آن بموقع اجرا آورده خواهد شد .

مسئله مالیہ

مسائل تضمینات جنگ روس و فائض قرضهای عمومی را قرار داده شده است که بدون مداخله و توسط دولتها و کلای صاحبان طلب رأسا بواسطه سفرای سلطنت سنیة بمذاکرات دعوت شده مسائل مذکوره را بخوبی ترین وجهی انجام داده آید . بدین طریق بعد از آنکه با وکلای صاحبان طلب اتفاق حاصل شد هر ((بانک)) یعنی صرافخانه را که وکلای مذکور نشان بدهند (رسوم شش گانه) بصرافخانه مذکور واکذار و حاصلات رسوم مذکوره را که اکنون گرفته میشود کاملاً بداره صرافخانه مذکور داده خواهد شد .

در هنگام تعدیل عهدنامه های تجارتی هر چه از مقدار رسم حالانی که در صدی هشت است زیاده گرفته شود و نیز بعد از تعمیم و اجرای نظامنامه (پانث) آنچه از بده متعین زیاد می آید مع بده روم ایلی شرقی و قبریس و بلغارستان و نیز قسمتی از آنچه بعد از این بمقدار واردات حاضر دولت علیه میافزاید همه اینها برأس المال و فائض قرضهای عمومی تخصیص خواهد یافت .

در اینصورت تضمینات جنگ دولت روس و قرضهای غیر منتظم نیز در داخل این قرارداد تازه خواهد بود .

اداره رسوم ستد و غیره که در بالا یکان یکان شمرده شد و اداره واردات تازه که بمقدار قدیم افزوده میشود و وضع صرف آن در مقابل قرضها چنانکه گفته شد بصرافخانه وکلای صاحبان طلب نشان بدهند محول خواهد گردید . ولی دولت علیه در خصوص اخذ و صرف همه این رسوم و بده و مالیات حق تفتیش و رسیدگی را خواهد داشت .

اینک خلاصه تدابیری که در باب مسائل

قره طاع و یونان و مالیہ و اصلاحات جاهایی که ارامنه ساکن هستند و پاره نظامات تازه که بموجب حکم ماده بیست و سوم عهدنامه برلین مقتضی بود برای ایالت روم ایلی وضع بشود . درباره همه مسائل مذکوره آخرین تدابیر دولت علیه عبارت از همین تفصیل است که در فوق مشروحا ذکر شد .

صاحب امضا (یعنی وزیر خارجه) بملاحظه اینکه میداند نیت حقانیت امیر دولتهای سته عبارت از استقرار بنای صلح و آسایش در مشرق زمین است لهذا معتقد این است که همین تدابیر بسیار وسیع را که از جانب حکومت سنیة با اجرای آن قرارداد شده است دلیل صدق نیت و آرزوی خالصانه بابعالی دانند .

بنابر این امید داریم که دولتهای بزرگ برای اینکه دولت علیه را در آینده از هر گونه فکر و اندیشه رهایی داده این آرزوی محق و مشروع بابعالی را بنظر اعتنا دیده در منع وقوع پاره اشکالات و منازعات که متضمن منافع همه دولتها است یاری نموده باعطای تأمیناتی که بابعالی از دولتها میخواهد همراهی نمایند .

صاحب امضا علاوه بر این بیانات که در حقیقت مروج داده شدن تأمینات مطلوبه است اظهار میکند پس از آنکه دولت علیه (اولکون) و سایر جاهایی را که بیونانستان واکذار خواهد نمود خالی کرده مأمورین و عساکر خود را از آنجاها بیرون کشید از هر گونه اشکالات و شورش که بعد از آن ظاهر گردد دولت علیه بوجهی مسئول نیست . لهذا هرگاه در باب ضبط و استیلای جاهای مذکور اشکالات و شورش ظاهر گردد و تدابیری که برای اسکات شورش بکار برده خواهد شد دخلی بدولت علیه ندارد لهذا دولتهای بزرگ نباید در وقوع آنحالات باز بواسطه نمایش بحری و یا بطورهای دیگر بدولت علیه سخت گیری نمایند . و چون مسائل قره طاع و یونان را بدین وجه انجام داده شود دیگر بجز از مسئله اصلاحات سمت نا طولی مسئله باقی نمی ماند که در آباب هم این بیانات رسمی دولت علیه کافی است .

اگر چه در باب قرضهای عمومی و تضمینات روس در عهدنامه برلین قراری تصریح نشده است ولی بابعالی چنانکه در بالا ذکر شده است اعتبار

مالیه خود و مستدعیات صاحبان طلب را بنظر اعتنا دیده قرار داده است که وکلای صاحبان طلب را دعوت نموده بانضمام رضایت خاطر صاحبان طلب بتسویه مطلب پردازد .

هرگاه دولتها را در باب اجرای این تدابیر و از قوه بفعل آمدن این اقدامات اشتباهی حاصل آید میتواند مواعد دولت علیه را که متعلق بعهدنامه برلین و مقرر است که در ظرف مدت معین اجرا بشود نظارت نمایند در صورتیکه در ظرف مدت مذکور و عدها را وفان شود آنوقت در اجرای هر گونه تدابیر هم دولتها و هم دولت علیه صاحب اختیارند . بنا بر این اکنون را لازم است که دولتها در باب صرف نظر نمودن از نمایش بحری و سخت گیری بطور قطعی دولت علیه را خاطر جمعی بدهند .

صاحب امضا اظهار این قهر را نیز از وظایف خود میداند که دولت علیه تاکنون در باب هدم قلاع طونه و گذاشته شدن عساکر عثمانی در بالکنها که از حقوق صریحه دولت علیه عثمانی و از احکام عهدنامه برلین است پیاره ملاحظیات خاطر خواهی تعجیل نموده بود اکنون باستناد عهدنامه مذکور اجرای حقوق خود را از دولتها میخواهد .

خلاصه کلام آرزوی امروزی دولت علیه عثمانی عبارت از این است که همین حقوق خود را که از احکام مرعی الاجرای عهدنامه برلین است حاصل نماید . و از استقامت مسئله دولتهای بزرگ امیدواری هست که در مقابل این بیانات خالصانه بابعالی تأمینات مطلوبه داده آید .

صاحب امضا بوسیله همین بیانات بتجدید مراسم احترامات مبادرت ورزید .

ب اداره بوستخانه اتحاد از دوم ماه تشرین ثانی تا نهم ماه مذکور از ممالک خارجه پانصد و پنجاه و دو طغرا کاغذ سپارشی و چهار هزار و هشتصد و هشتاد و هشت طغرا کاغذ غیر سپارشی رسیده و نیز در ظرف مدت مذکور هفتصد و هشتاد و هشت طغرا کاغذ سپارشی و بیست و دو هزار و دو بیست و بیست و سه طغرا کاغذ غیر سپارشی بواسطه پوست مذکور بممالک خارجه فرستاده شده است .

جناب مستطاب فضائل مآب آقای میرزا هادی امام جمعه دارالارشاد اردبیل که از اجله علمای محترمین ایران هستند و باجعی از وابستگان خودشان بعزم زیارت بیت اه الحرام چند روز پیشتر وارد اسلامبول شده بودند پر روز که سه شنبه بود عازم مقصد شدند از جانب جناب جلالتمآب سفیر کبیر ایران لازمه رعایت و احترامات در باره جناب مشارالیه بعمل آورده شده و بجایهای لازم سفارش ایشان را مرقوم داشته اند .

عالیجاه محبت همراه حاجی میرزا حسین طیب رشتی که از معارف و معتبرین حکمای ایران و سالماهاست که در مصر اقامت دارد و این اوقات برای تغییر آب و هوا بدر سعادت آمده بود از جانب دولت علیه ایران در باره عالیجاه مومی الیه یک قطعه نشان شیر و خورشید از درجه چهارم بالقب کرامی یکی مرحمت شده است عالیجاه مومی الیه را بواسطه اعطای رتبه و نشان که باستحقاق دارا شده اند تبریک میکنیم از قرار مذکور عالیجاه مومی الیه فردا عازم سمت قاهره میباشد .

مہمانی عصرانه که دیروز بنام حضرت والاحسام السلطانہ از جانب جناب جلالتمآب معین الملک در ساحلخانه (بک) داده شد در نسخہ پیش نوشته بودیم . روز مذکور جمعیت زیادی در باغچہ ساحلخانه مذکور از مدعوین حضور بهم رسانیده بک باند و موزیک نظامی نیز از ساعت هشت روز تا یازده و نیم مترنم بنغمات مناسب بودی . و بعضی خانمهای سفرا و معتبرین مملکت رقصی کرده بکمال شکوه مجلس ختام یافته است . حضرت شاهزاده آزاده کرامی دولت و نجابت مآب محمد سلیم افندی نیز در آن محفل عالی شرف حضور ارزانی داشته اند .

عالیجاه محبت و نجات همراه آقا حسن وکیل الدوله انگلیس و کار پرداز دولت علیه عثمانی مقیم کرنشاهان که از اعزه تجار و اعیان بغداد است بعزم زیارت بیت الله الحرام چند روز پیش از این وارد دار السعاده اسلامبول شده است . آقای مومی الیه شخص متدین و عقیف و صاحب

استقامت و صداقت است . در صفحات عراق دارای خیرات و مبرات زیاد هستند و اینروزها بصوب مقصود عزیمت خواهند نمود .

چندی پیش از این نوشته بودیم که از مامورین المان یک نفر صاحب منصب که از امور مالیه اطلاع کلی داشته است باسلامبول خواسته شده در اینجا بمقت مستشاری امور مالیه دولت علیه مأمور شده است . اکنون اطلاع حاصل نمودیم که یکی از صاحب منصبان خارجیہ المان نیز خواسته شده است که در امستشاری وزارت جلیله خارجیه معین بشود . و در این نزدیکی صاحب منصب مومی الیه از برلین بجانب اسلامبول عزیمت خواهد نمود .

(وقت)

اخبارنامه (منجر) صورت نوت تازه را که از جانب بابعالی در باب تسلیم اولکون بسفرای دولتهای بزرگ فرستاده شده است در صحایف خود نقل نموده بود مانیر ترجمه آنرا ذیلا نقل مینمایم .

بابعالی بآرزوی اینکه برای اثبات نیکی نیت خود دلیل تازه ظاهر نماید قرار داده است که قضیه اولکون را بحکومت قره طباغ تسلیم نماید .

در باب تسلیم نمودن موقع مذکور بطوریکه محل صلح و مسالمت نباشد بحکومت محلی فورا دستور العمل و بطور قطعی اوامر مؤکد داده شد .

بجهت معین نمودن شروط تسلیم مقرر است مقاوله نامه مخصوصی بسته شود .

بابعالی بملاحظه و امیدواری اینکه بطور قطعی از نمایش بحری صرف نظر کرده شود بدینگونه جان فشانی بزرگ اقدام نمود . لهذا بابعالی امیدواری تمام دارد که در مقابل همین اقدامات مصلحانه دولتها را از نمایش بحری فراغت حاصل آید .

(موسیدیق . زاپا) نام که از مشاهیر متمولین و صاحبان سخاوت ملت روم است در نزدیکی کلیسای (سنت تره نیت) که در بک اوغلی واقع است بنام خود یک باب مکتب اناث خواهد ساخت .

میگویند بقدر بیست هزار لیرا از اکنون برای مخارج ساختن مکتب مذکور تخصیص نموده است .

ادیب ار بیب لیب سخنور شاعر ماهر بکانه شیخ ابراهیم کرامه افندی که از اعزه و معتبرین و بیشتر از اعضای مجلس معارف بود برای تبریک ورود حضرت مستطاب والاحسام السلطنه قطعه ماده تاریخی بزبان عربی انشاد و خواهش طبع آنرا در این جریده کرد . اگرچه بیت اشعار در اوراق حوادث برخلاف سلیقه ما است . لکن چون در این باب امر و اجازت مخصوصی منضم گردید باجابت التماس شیخ مومی الیه در اینجا ثبت کردیم . الحق بسیار خوب گفته و داد سخنوری را داده است .

* اهلاً بحضرة عم مالك دولة *

* عم البرية عدلها والا زمه *

* ملك بفضل جنابه كل الوری *

* شهدوا وقد مدحت كل الالسنه *

* هو ناصر الدين المین وحافظ ال *

* ملك الامین بامه متمدنه *

* اسد لدی الهیچاه اشرق سیفہ *

* شمساً کوت قلب العدو واعینه *

* وحسامه فوق البرية لامع *

* لله ما بهی سناء واحسنه *

* ذاك الحسام حسام سلطنة العلی *

* من مثله والله صنعاً اتقنه *

* الله اکبر ان كل فضاله *

* وخصاله عند الوری مستحسنه *

* لا عز وفو فرید ذا العصر الذی *

* من كل فضل ربه قدمکنه *

* قدزار اسلامبول ثانی مرة *

* اذرام حج البیت ثم الامکنه *

* فاستقبلته واهلها بمرة *

* وبحسن تعظیم واحسن طنطنه *

* واجله الملك الحمید وزاده *

* لطفاً وانزله لعز مسکنه *

* وزهت کما شهد المورخ قائلاً *

* دار السعادة فی حسام السلطنة *

یادآوری و اندرز *

باقضای آزادی روزنامه آشکار است که هرگاه پاره تحریرات از مالک دور و نزدیک برای نوشته شدن در اختر بداره برسد در صورتیکه مندرجات آن موافق قاعده آزادی باشد یعنی مشوب باغراض شخصانی و نفسانی نبوده تحقیر نوع و هیئتی را شامل نباشد و منفعتی هم از آن بر عالم مدنیت و انسانیت و ترقی را متصور گردد البته بی تأمل بل بکمال امتنان صفحات اختر برای پذیرفتن آن چنان نوشجات حاضر است و این جله کلیه میران قبول و عدم قبول کاغذها برای درج در اختر است و مع ذلک بعضی از تحریرات بداره میرسد که غالباً امضا ندارد یا آنکه يك امضای غیر معروفی دارد و یا اینکه از جانب جعی نام برده و اسم و امضا و مهر ایشان در آن نیست و بسوکندهای مؤکد خواهش درج آنچنان کاغذها در روزنامه کرده می شود حال آنکه اداره تحریریه نمیداند که این کاغذ را کی نوشته و حقیقه آن چند کس که اشارت بایشان شده است خبر از این مطلب دارند یا خیر پس بنابر این خواهش داریم کسانی که بقصد نیکیخواهی وطن و ملت و انسانیت میخواهند کاغذی بقاعده نوشته بداره بفرستند امضای خودشان را بی هیچ ترس و بیم و اندیشه در ذیل نوشته بداره بفرستند و خاطر جمع باشند که در صورت لزوم پنهان داشتن اسامی بوجهی اختر نام ایشان را روز نخواهد داد و کسی را حق نیست جبراً آن اسامی را از اداره بخواند لکن این امضاها محض برای یقین کردن خود اداره است که امضا گذارنده کان این را نوشته اند یا يك شخص که ممکن است و کالت فضولیه کرده باشد.

مطابق این است شرحی که در ضمن کاغذی از طهران نوشته اند و مبنی بر شکایت از ریاست کردن شخصی است در اردوی دامنۀ (البرز) که آن شخص لیاقت آن ریاست را نداشته است و باعث ننگ و عار صاحب منصبان نظامی شده است و در آخر کاغذ مینویسد امضایست نفر از صاحب منصبان نظام. حال آنکه یک نفر هم امضا نکرده است.

و دیگر کاغذی است از تبریز که مینویسد طالبان امنیت یعنی همه ایرانیان که و کالت از همه

کرده و نام خود را معین نمیکند و همچنین است کاغذهای بسیار که از قدیم و تازه کی رسیده است و غالباً باین سبکهاست. لهذا خواهش داریم از مکاتیب کرام که پس از این را چنانکه کفیم کاغذها را به نیات پاک و بی آرایش اغراض شخصیه نوشته بامضای صحیح ممضی فرمایند.

مع هذا کاغذ حضرات اهل نظام را حالا لازم نیست نوشتن بعلت آنکه از تغییرات تازه رئیس اعظم البته تغییری در وضع مأموریت آنکونه اشخاص ظاهر خواهد بود. کاغذ تبریز را چون امضا ندارد اکنون نمینویسیم. لکن این نام امنی تازه که تبریز را لوطی بازار کرده اند و عموم اهالی را خواب و راحت نیست. جای تأسف همه هموطنان بل جله انانی بشر است. تشریح این مطلب بیشتر مایه رسوائی است. لکن اینقدر بعرض اولیای دولت جاوید آیت و به پیشگاه انظار دقایق آگاه حضرت اشرف و لیلعه میرسانیم که این وضع مایه افسوس و مأیوسی جله ایرانیان است. آن حالت کرائی و آن غلطکاریها که مباشرین جزو و کل و بزرگان مملکت کردند و اینهمه نفوس مقدسه بی جرم و گناهی تلف شدند. اسبابها فراهم آورده شد که چند نفر بر منافع کلی در این میان رسد و رعیت هلاک بشود. از یکطرف کسانی بازارها و بسته شدن داد و ستد و ایستادن امر تجارت و کاسبی.

آخر همه بلیات این فتره نام امنی است که نخستین وظیفه حکومت تأمین مال و جان و عرض مردم است اگر حکومت امنیت مردم را از این سه شعبه برقرار نکند حکومت مقدسه نتواند بود.

اجامرو او باش در کوچه و بازار با سلمۀ تازه مسلح شده روز روشن یا شب تاریک باطاق و خانهای تجار و اهالی رفته پول و باج بگیرند و حکومت بصبر و تحمل بگذرانند خیلی حکایت است و در هیچ تاریخی شنیده نشده است که حکومت از عهده يك نفر شری بر بی حساب بر نیامده چند نفر دیگر مانند او را اذن بدهد بل تحریر يك نماید که او را بکشند و بعد از آن خلعت و احسان بقاتلان اوداده شود. آیا بدین سؤ تدبیر میتوان مملکتی را نظم داد امنیت جان و مال و عرض مردم را حاصل کرد. آیا حضرت اشرف و لیلعه

میدانند این کارها را. یا آنکه اشتباهکاری در آنحضرت اولین دربان در بار است.

باری سخن در این مقامات خیلی است اگر کار باین وضع بگذرد عرصه قلم و میدان سخن بر منشیان اختر تنگ خواهد بود.

امیدواریم که حالا قراری درست در این کار داده شده مردمان کافی مجرب که خود بین و خود خواه و خود پرست نباشند برای پیشکاری آذر بایمان معین شده اند که تلاقی این همه صدمات و بلیات را کرده حصول امنیت را که اولین شرط حکومت است در مملکت بنمایند.

خارجیه

اخبارنامه تائیس بموجب کاغذ اخبارنکار قندهار میگوید. پس از ورود زمستان قوت لشکری کافی برای نگاهداری آسایش در قندهار گذاشته شده باقی لشکریان انگلیس به هندوستان خواهد برگشت. قوت لشکری که در قندهار گذاشته خواهد شد عبارت اردو بتری توپ جلو و دو بتری توپ کوهی و دو بتری توپ بزرگ و چهار فوج قشون انگلیس و شش فوج از لشکریان بومی خواهد بود. علاوه بر اینها يك تیپ سواره و بقدر دو فوج قشون پیاده بومی در میان (قندهار) و (چامان) برای نگاهداری راه گذاشته خواهد شد. بفر از این قوت لشکری که در فوق ذکر شد همه قشون انگلیس که در قندهار و اطراف آن هستند افغانستان را خالی نموده به هندوستان خواهند برگشت.

(جنرال فیر) در قندهار مانده کوماندانی لشکر را در عهده خواهد داشت. میگویند جنرال (پریمروز) نیز به هندوستان عزیمت خواهد نمود. از مقدمه همین ترتیبات فوج شصت و ششم بیجان (کته) حرکت کرده است. در این نزدیکی دو فوج از قشون پیاده بومی که در زیر کوماندانی (جنرال بارو) هستند نیز به هندوستان خواهند برگشت. علاوه بر اینها افواج سواره سندو بمبی نیز با سایر افواج کاملاً با وطن خود خواهند رفت.

* افغانستان *

بعضی از اخبار نامهای هندوستان در باب شکست لشکر انگلیس که بیشتر در موقع (کوشک آخوند) نام وقوع یافته بود تفصیلات ذیل را نوشته اند *

بموجب اطلاعاتی که از (جنرال بارون) رسیده است درسی ام ماه اگست فرنگی در باب خط حرکات دشمن خبر موثق حاصل نشده تنها همین قدر خبر رسیده بود که روز مذکور بقدر هزار نفر سواره و قوت بزرگی از لشکر یان ایوب خان بسمت (غارم) و (میدان) وارد شده و رود خود ایوب خان را نیز باردوی بزرگ انتظار کشیده میشده است. بنا بر این جنرال مومی الیه بعزم رفتن بطرف میدان با قوت لشکری ذیل در بیست و هفتم ماه مذکور حرکت نموده است *

قوت لشکری جنرال مومی الیه عبارت از شش عراده توپ و یکصد چهل و شش نفر سواره توپچی و مقداری از عساکر افغان که از ایوب خان روگردان شده بودند و چهل و دو نفر صاحب منصب و پانصد و شانزده نفر از تیپ پیاده شصت و ششم و سیصد و شش نفر سواره نظام و یک تیپ سواره سهند و چهل و پنج نفر از عملیات استحکام و ششصد و چهل و هشت نفر از قشون ممتاز و ششصد نفر دیگر که با سلاح شش خانه (چاقوب) مسلح و غیر از این بوده اند عزیمت نموده برای اینکه مواقع عمده همه در دست دشمن مانده بود برای انبار نمودن و نگاهداشتن جبهه خانه و مهمات هیچ موقع مناسب که طرف اعتماد باشد باقی نبود بنا بر این لازم بود که برای حل و نقل مهمات مکاری زیاد جمع نمود. خلاصه بعد از قطع هشت میل مسافت یکدسته طلایه سپاه دشمن نمودار گردید. مانیر از عزیمت بمقتضای صرف نظر کرده بقریه کوچکی که در آنحوالی بود رفته آذوقه و مهمات را در جای خاطر جعی گذاشته لشکر پیاده را بیک نقطه عمده و مناسبی جایجا و توپها را در قلب لشکر و قشون سواره را بجنای چپ تعبیه نموده برای خاطر جعی و تامین اردو دو عراده توپ جلورا با قدری از قشون سواره پیش فرستادیم *

بنابر وایت قوت دشمن بقدر بیست و پنج هزار

نفر بوده است. یک ربع ساعت بغروب مانده آغاز جنگ شده (ماقلین) سرهنگ در سر توپها دستور العمل میداد که از سمت جناح چپ شروع بکار زار شده دشمن بادو عراده توپ جلو و شش عراده توپ بزرگ که در قلب لشکر داشت یورش آورد *

رفته رفته آتش جنگ بالا گرفته بجنای راست نیز سرایت نموده سی عراده توپ بیکبار بنای آتش فشانی گذاشته تخمینا بقدر سه ساعت از طرفین جنگ توپ امتداد یافته قشون پیاده مابا پیاده دشمن در مقابل و سوارهای طرفین نیز باهمدیگر کرم مجادله بودند در آسمان پیاده دشمن بعزم یورش پای جلالت پیش نهاده پس از تلفات بسیار دو باره عقب نشستند *

بعد از آن بتدریج آتش توپ و تفنگ دشمن فرونشسته بقرینه معلوم گردید که لشکر مقابل خیال یورش بموقع (غازیل) دارند که یک تیپ از عساکرما (انگلیس) در آنجا بودند در این اثنا لشکر دشمن فوراً بموقع (غازیل) یورش سختی برده موقع مذکور را استیلا نموده دو عراده توپ مارا ضبط نمود. دو تیپ عساکرما که در آنجا بودند در آغاز خیلی اظهار شجاعت نموده پای ثبات افشردند ولی در ثانی پس از کوششهای دلیرانه تاب مقاومت نیاورده از جناح راست بسمت چپ عقب نشستند *

این بنده بشخصه برای اینکه عساکر پیاده را که عقب نشستند از فرار بازگردانم خیلی کوشش نمودم بمناسبت اینکه شیرازه انتظام لشکر از هم کسینجه بود ممکن نشد. بجهت تشجیع و بازداشتن فراریان بسوارهای قشون و توپچیا با آتش فشانی توپ و تفنگ دستور العمل دادم مفید نیفتاد. چون کلوله توپ دشمن توپچیا مارا گرفتار دهشت و اضطراب نموده بود *

پس از آن بملاحظه اینکه همه لشکریان عرضه تلف نشوند ناچار شدم از اینکه خود از عقب فراریان جدا شوم. جنرال مومی الیه در اینجا فرار خود را با پیام و اشاره میفهماند *

در نسخه گذشته نوشته بودیم که جناب جلالتماب اجل اکرم آقای میرزا سعیدخان

مؤمن الملک که در خراسان بودند از جانب اعلا حضرت پادشاه ایران بطهران احضار فرموده شده روز جمعه گذشته وارد بطهران گردیده احتمال کلی هست که جناب معظم الیه بوزارت جلیله خارجیه ایران معین بشوند. دوروز پیش از این از طهران تلکرافنامه مخصوصی باسلامبول رسیده امضای تلکرافنامه مذکور (وزیر خارجیه) بوده است. از این تلکرافنامه و امضا استنباط می شود که جناب معظم الیه بوزارت خارجیه ایران معین شده اند ولی تا کنون در این باب بطور رسمی اطلاع حاصل نموده ایم *

اخبارنامه (ایتالی) نام مقاله بعنوان (اقدامات آخری بابعالی) نوشته بود مناسب دیدیم ترجمه آنرا ذیل بنویسیم *

* ترجمه *

چند روز پیش از این اطلاع حاصل نمودیم که بابعالی در باب جواب مسائل حاضر سه چهار روز مهلت خواسته است که بعد از انقضای مدت مهل برای انجام دادن اشکالات حاضر تدبیری بیان خواهد نمود که موجب امتنان و خاطر جعی دولتها گردد. و گمان داریم که بمجرد شیوع این خبر در لندن آثار ممنونیت و خوشنودی محسوس شده بود *

در حین اجرای این اقدامات غیر منتظر بابعالی جای آن دارد که در نهایت اضطراب فکر نمود که در مقابل آن چه باید کرد. چون خاطر جعی حاصل شده بود که هرگاه قصبه (اولکون) از جانب کشتیهای جنگی مختلط بتوپ گرفته شود هیچ نتیجه سودمندی از آن حرکت حاصل نتواند شد. و گذشته از آن هیچ یک از دولتها جرأت نداشتند که بهم دیگر تکلیف نمایند از کشتیها عساکر مختلط بخشی بیرون آورده شود. چون میترسیدند که جواب رد داده شود *

گذشته از آن از وجود دوسه هزار عساکر مختلط که از کشتیها بخشی بیرون آورده میشود معلوم نبود چیزی کارسازی بشود *

لهذا اقدامات آخری بابعالی این اشکالات را از میان برداشت. دولت انگلیس را خصوصاً مسیو کلاستون و سایر وزرای انگلیس را که در زیر

ریاست کلاستون هستند از این اشکالات و محاذیر که خودشان اسباب آنرا فراهم آورده و از نتیجه آن اندیشناک بودند از اندیشه و اضطرابی که داشتند رهایی داده است .

در حقیقت این وقوعات خیلی غریب است و تا کنون در هیچ تاریخ ماندن وضع که شباهان تعجب و حیرت باشد دیده و شنیده نشده است . هرگاه همه اروپا را داخل نمایم میتوانیم گفت که بقدر دولتهای ششگانه (المان روس فرانسه اوستریا ایتالیا انگلیس) بکاری اقدام نمودند که برخلاف افکار و نیت همه اهالی ممالک ایشان بود . در هیچ مملکت افکار عمومی ملت از این حرکات خشنودی ندارد . و در هر جا بر ضد این حرکات استزاهای نموده پروتست نامها مینویسند . با این حال ملت عثمانی هم جای دارد که بگویند هر چند دولتهای اروپا بر ضد و دشمنی ما برخاسته اند نقلی نیست زیر امتهای منصف اروپا هم با ما اظهار دوستی و موافقت مینمایند . در افکار عمومی اروپا به خوااهی دولت عثمانی تغییر بزرگی روی داد . ملتها فهمیدند که از این بازی بسیار تلخ و ناگوار نتیجه سود مندی حاصل نمائند . اجرای احکام عهدنامه برلین را در نزد ملل اروپا اهمیتی نماند . اجرا و عدم اجرای آنرا خارج از وظیفه خود میدانند . بعلمت اینکه دانستند هرگاه احکام عهدنامه مذکور بتمامه جاری گردد منفعتی عاید ایشان نخواهد گردید . ملتها را از وضع ارناؤدستان و از این حرکات غیر مشروع دولتها مأیوسی حاصل آمد . میگویند ارناؤدها بوجهی خلقاً و عادتاً ربطی بحکومت قره طغای ندارند . ارناؤدها را مانند ملت غیور و وطن خواهی می بینند که در نهایت یأس در حفظ استقلال ملی و حقوق مشروع خود شان دانسته و فهمیده از حیثیات و زنده گانی عزیز گذشته و بکمال مظلومی برای نگاهداری وطن هرگونه سختی و مهالک را برخود هموار نموده اند . بدین جهات هر روز حیثیات مجبانه ملل اروپا درباره ارناؤدها بیشتر میکردد .

در اینگونه کارها یعنی مانند مسئله اولکون دولتها را لازم بود که پیش از حرکت مختلط افکار و نیت اهالی خودشانرا استخراج نموده پس از تحصیل رضای ملت باینگونه حرکت اقدام نمایند و گذشته از آن در این ضمن منفعت صریحی

برای اروپا ملحوظ کردد . حال آنکه کار برخلاف آن است . از ملتایی که در اینباب علاقه دارند فرانسه و انگلیس و ایتالی و اوستریا است که آنها نیز همه روزه باصرار از هیئت وزرای خودشان شوالها میکنند که این حرکات ناگوار را کی انجام داده خواهد شد .

در حقیقت تا کنون در هیچ جاماندن حرکات دیده نشده است . و در هیچ وقت حیثیات ملی اروپا باین درجه ها بالا نکرفته است . در حالیکه دولت عثمانی دولتهای ششگانه را معنأ مغلوب نموده است هیچ کدام مغلوبیت خودشانرا اقرار نمیکندند . و بالعکس افکار عمومی را نیز از این غالبیت معنوی امتنان و خشنودی هست . همه اهالی اروپا را آگاهی حاصل شده است که اعتبار ملی اروپا دوچار مهالک گردیده است در صورتیکه دولتها از این حرکت بطور مغلوبی برگردد از هیچ کس شکایت نتوان نمود .

باز تکرار میکنیم هرگاه بدقت نظر کرده شود این مسئله اولکون خیلی غریب بنظر می آید اگر شخص وضع حالایی اولکون را تصور نماید خواهد دید که موقع آنجاچه منظره غریبی پیدا کرده است .

هرگاه دولتها میخواهند که قوت ایشان کاسته نشود باید افکار ملت را پیوسته طرف اعتنا بدانند . کمال اهمیت افکار ملی را همین وضع دولتها که در پیشگاه اولکون هست بخوبی اثبات میکند . واضح شد که بدون انضمام افکار ملی دولتها کاری از پیش نتواند برد . و از آنکه در این مسئله افکار ملی را اهمیت ندادند خیلی پشیمان خواهند شد .

این قره نمایش بحری را که افکار عمومی بر ضد آن است از همه جهت بخاطر جعی یک مقصد سیاسی اقدام کرده شده است . بنا بر این هرگاه از این نمایش نتیجه حاصل نشود و یأس و مغلوبی حاصل آید دولتها بانضمام آن نتوانند درخواست زیرا که در این مسئله افکار عمومی همراهی نموده است . و جان معنی انتقام هم عبارت از اعلان جنگ کردن بدولت عثمانی است که این یکی موجب اغتشاشات بسیار بزرگ تواند شد که بدان اغتشاشات مسئله شرق نیز بانجام برسد .

لهذا در صورتیکه افکار عمومی ملت همراهی نکند و اهالی مملکت تشویق نمایند هیچ دولتی

باین گونه مسائل عمده و کارهای معتدا اقدام نتواند نمود .

روزی که مسیو کلاستون برای تعمیر شکستهای پولیتیکی خود اقدام بچنگ نماید هیچ احتمال میرود که انگلستان بخاطر آواز عقبش اقتصاد بدانچنگ شتابند ؟ و این قره را هیچ صاحب شعور باور نمیکند . مسیو کلاستون هرگاه از دولت عثمانی ترضیه نتواند بگیرد ممکن است که کشتیهای جنگی انگلیس را بغاز اسلا مبول بفرستد بالقرض کشتیهای مذکور از قلعه سلطانیه نیز نتوانست عبور نماید . آیا اینرا نیز میتوان فرض نمود که ملت انگلیس و مجلس پارلمنت باین درجه ها بکلاستون رخصت حرکت بدهد ؟

انگلستان (لورد پیکونسفیلد) رئیس وزرای سابق را بملاحظه اینکه پولیتیک انگلستانرا پیاره کارهای خطرناک افکنده بود از موقع اقتدارش پایین آورده مسیو کلاستون را بدانتقام بلند صعود دادند در صورتیکه مسیو کلاستون هم پولیتیک انگلستانرا بگرداهی وسیعتر از آن بپندارد از اقتضای قواعد منطقی است کسانی که او را بآن درجه ارتقا دادند با زهمان کسان پایش نتوانند آورد .

بنابر این مقدمات حق داریم که بگوئیم مسیو کلاستون دعا بخداوند بکند که با بعلی را باین اقدامات آخری بر انکیخت تا او را از گرداب این مهالک باز رها کند . هرگاه این اقدامات با بعلی پذیرفته شد مسیو کلاستون آسوده خواهد شد و الا این یکی آشکار است که دولتها در این مسئله خطرناک که انگلیس اقدام نموده است بوجهی همراهی نتوانند نمود . زیرا دولتها را در اینباب محل استنادی نیست عمده ترین محل استناد در این کار موافقت افکار ملت است که آنها بر ضد این اقدامات است .

(ترجمان حقیقت)

نگاهداری حقوق حیوانات

در ممالک اروپا بجهت حفظ حقوق حیوانات جمعیتهای متعدد تشکیل یافته از جانب این جمعینها در هر شهر و قصبه مأمورین موظف اقامت دارند که پیوسته در کوچه و بازار گردش میکنند در هر جا که دیدند یک اسب و یا استر و یا سایر حیوانات از جانب صاحب و یا دیگرانش اذیتی کرده شد فوراً

آن کس را گرفته پیولیس تسلیم نموده بمحکمه میفرستند. در محکمه پس از تحقیق بدرجه اذیت و تعدی از آنان مبلغ معینی بنام جریمه تقدی گرفته شده مبلغ مذکور را در محکمه ها صندوق بنام (صندوق قرا) یا (صندوق منافع عمومی) هست بآن صندوق میگذارند. و بسیار میشود کسانی را که بجا بحیوانات اذیت میکنند بدرجه اذیتشان حبس و توقیف هم میکنند.

مثلا اگر در کوچه و بازار دیده شود که کسی اسبهای را که ارابه میکشد بسرعت میدواند و یا سایر حیوانات را بیجا میراند فوراً گرفته پیولیس میفرستند و این جمعیتها تنها برای حقوق یک حیوان مکلف نیستند بل بجز انسان در نگاهداری حقوق همه حیوانات کوشش میکنند.

درجه دقت و اعتنای مأمورین این جمعیتها را در نگاهداری حقوق حیوانات از مذاکره اجتماع گذشته (حفظ کنندگان حقوق حیوانیه شهر پاریس) توان فهمید. در اجتماع مذکور کاغذی را که فونسل فرانسه مقیم (ژاپون) مشعر بوضع حفظ حقوق حیوانیه در ممالک ژاپون بوده است خوانده میشود. اگرچه مندرجات کاغذ مذکور نوعی مسالغه آمیز بنظر میآید چون اساس مطلب عبارت از وضع حفظ حقوق حیوانیه در ممالک (ژاپون) بوده و از مندرجات کاغذ مذکور چنان استنباط میشود که حیوانات در ممالک ژاپون بواسطه جمعیتهای حفظ حقوق حیوانیه بیشتر از پاریس و سایر پایتختهای اروپا منظر رعایت هستند همینجهت مناسب دیدیم که ترجمه کاغذ مذکور را بطور اجمال در اینجا نقل نمایم.

در ممالک ژاپون اسب و گاو و سایر این نوع حیوانات را هرگاه کسی بسرعت بدواند و یا بی جا سخت بزند و در باره حیوانات مذکور بی رحمی نماید بسخنی گرفتار گیر و مجازات میشود. حتی گاو و کوساله را که در خدمات تقلیه بکار میرند پایشانرا بکنوع پارچه بسیار نرم مانند غلاف درست نموده اند که ناخنشانرا از صدمه سنگ و غیره حفظ نماید.

هرگاه یکی از اهالی ژاپون وضع حیوانات اروپا را ببیند و اذیتی را که بر آنان وارد میآید مشاهده بکند چنان خواهد پنداشت که خود را

در میدان تماشای مبارزت (غلا دیه تر) (۱) می بیند.

چون در ممالک ژاپون از حیوانات نوع خر بسیار مفقود است خرها را که از اروپا بآنجامیرند در نهایت تعجب و حیرت تماشامیکنند. یکی از اهالی انگلیس برای سوار نمودن اطفال خود بکراس الاغ ژاپون آورده بود اهالی هر جا که می بینند فوج فوج تماشای آن جمع میشوند.

اهالی ژاپون در باره کر به و سگ چندان رعایت بکار میرند که شایان تعجب و حیرت است. حیوانات مذکور بدون غائله از غائله خانه شمرده میشود و ما اهل خانه هر وقت طعام در سر یکسفره آبونان میخورند.

چندی پیش از این در ممالک ژاپون هر کس که یک حیوانی مانند مرال و خرکوش و امثال آنان را شکار میکرد مجازات بسیار سخت در باره او روا میداشتند ولی اوقات درجه مجازات آنگونه کسان را قدری تخفیف داده شده است.

چون در ممالک مذکور خرکوش جزیره یافت نمیشود لهذا در نزد اهالی ژاپون خیلی مقبول است هرگاه از جوری که آنان می پسندند بوده باشد از پنجهزار فرانک الی ده هزار فرانک فروخته میشود.

رو باه را بمناسبت اینکه قوه فراست و ادراکش از سایر حیوانات بیشتر است از سایر حیوانات بیشتر شایان رعایت میدانند و همین ملاحظه اعتقاد میکنند که حیوان مذکور در میان انسانها و سایر حیوانات واسطه العقد انجام است.

(روزنامه وقایع مصریه)

اختر

اهالی اروپا و ژاپون چنانکه در بالا نوشته شد بعد از تعیین درجه حقوق انسانها (بشرط بودن عیسوی !!!) و حفظ مراتب آن در حفظ حقوق

(۱) مشهور است که پیش از میلاد در (رؤم) اهالی یکجای جمع شده و نفر از میان آنان بمبارزت همدیگر بر خواسته هر کدام از مبارزین که غالب میآمده است مغلوب را در همانجا میکشیدند و این نوع مبارزت را (غلا دیه تر) مینامیدند.

حیوانات نیز اقدامات فوق العاده بکار برده تحمل مخارج کراف و زحمات بسیار میکردند. افسوس که در زدمامشرقیان هنوز درجه حقوق انسانها مجهول است. رعایت حقوق بنی نوع بشر را چنانکه لایق است تاکنون معیاری درست در مشرق زمین نیست. فاش میگویم که با عدم رعایت حقوق انسان اساس هیچ دولت قوام نگیرد. و هیچ ملتی بدون حفظ حقوق انسانی پایدار نمیمانند. امثال اینگونه مطالب را که مامینو بیسم از قبیل نقل و حکایت نیست بلکه محض ملاحظه ایقاف و عبرت ملت و بزرگان ملت است. همین کلمه (حفظ حقوق) عمده و مقدمترین اسباب ترقی و تمدن هر ملت و نخستین وظیفه مملکت داری و رعیت پروری است. این کلمه مقدس در حقیقت روح معنی عدالت است. و حیف است که در یک سمت دنیا در نگاهداری حقوق حیوانات جمعیتها تشکیل یابد و مجلسها منعقد گردد و برای این کار مأمورهای موظف بکارند. و در گوشه دیگر آن حقوق انسانی را دانسته و فهمیده پایمال کنند. آزار و اذیتی را که در این طرف دنیا بحیوانات روا نمیدارند در آن طرف سختترین آزار و اذیتها را در باره انسانها دریغ ندارند. اگرچه میدان سخن در این خصوص خیلی وسیع است ولی وقت مقتضی آن نبود. امیدواریم که از همین مختصر حکایت بعضی ملل و بزرگان ملل مشرق عبرت گیرند و بر انقباه و بصیرت خودشان بیفزایند و این کلمه بسیار مقدس را که مبنای همه نیک بختیها است حقیر بشمارند حفظ حقوق انسانی را درجه و معیاری قرار بدهند و پیش از این در خرابی ملت و مملکت نکوشند.

تصحیح و اعتذار

در نسخه دوشنبه گذشته در ضمن اسامی همراهان حضرت مستطاب و الاحسام السلطنه نواب امجد و الاسلیمان میرزا مهو فرزند رجبند فریدون میرزای نایب الایاله نوشته شده است حال آنکه فریدون میرزای مرحوم دارای لقب نبیل فرمانفرمایی بوده است لهذا در اینجا مطلب را تصحیح و ضمنا عذر میخواهم.

محمد طاهر